

Nr 71.

Af herr **Fornander**, om anslag af 3,500,000 kronor till nyanskaffning af krigsfartygsmateriel.

Af såväl trontalet, statsverkspropositionen (femte hufvudtiteln, nyanskaffning af krigsfartygsmateriel) som ock regeringens och regeringspartiets ledares uttalanden under remissdebatten, framgår, att byggandet af den s. k. F-båten tillsvidare skall anstå och att följaktligen äskande af något belopp för fullföljande af sådan byggnad ej skett.

Må vara, att regeringen ansett sig kunna tillbakavisa alla anmärkningar mot den formellt-konstitutionella sidan af denna underlåtenhet; kvar stå dock de reala betänkligheterna mot detta regeringens F-båtsbesluts klokhet och lämplighet, och detta så mycket mera som de världspolitiska händelsernas utveckling under senaste halfåret tala ett språk, som förmått alla stater, äfven våra mindre grannar, att med feberaktig brådska vidtaga energiska åtgärder till stärkande af sitt försvar, för att stå rustade då kriget bryter ut.

Och då statsministern själf medgifvit, att det står för regeringen klart, att det måste finnas en viss kontinuitet i statslifvet, äfven om åsikterna och riksdagsmajoriteterna växla, men samtidigt låtit förstå, att »nu äro omständigheterna ovanliga», hvilket sistnämnda förhållande skulle vara motivet till ett afsteg från den förut framhållna, särdeles betydelsefulla principen i det parlamentariska statslifvet, så kan dock ej — om man i ena vågskålen lägger »nu äro omständigheterna ovanliga» (d. v. s. Kungl. Maj:t har ställt sig på den ståndpunkten att hela försvarsfrågan måste ställas under förnyad utredning), och i den andra vågskålen lägger, att alla stater, äfven våra närmaste mindre grannar, vidtaga, på grund af de världspolitiska händelsernas utveckling, energiska åtgärder till stärkande af sitt försvar för att stå färdiga och rustade då kriget bryter ut — tvifvel råda, hvilken af dessa båda omständigheter är bärkraftigast, då framtiden kom-

mer att uttala sin dom öfver det steg, som nu tagits. Med andra ord, eventuellt förestående krigiska förvecklingar, påtvingade oss utan vårt eget åtgörande, taga hänsyn uteslutande till vår krigsberedskap, i den mån den realiter finnes till, men i ingen mån till den möjliga goda vilja, som ej hunnit att taga sig annat uttryck än utredningar, huru planmässiga som hälst och vare sig de verkställas af civila, militära eller båda slagen sakkunniga.

Då det nu emellertid, enligt chefens för sjöförvarsdepartementet försäkran, lär vara så, att de nya valen, som ägt rum till Riksdagens båda kamrar, göra det till en till visshet gränsande sannolikhet, att en riksdag med nuvarande sammansättning icke skulle hafva gifvit sitt bifall till byggandet af nu ifrågavarande pansarbåt af F-typen, förefaller det dock, som om en annan nyanskaffning af krigsfartygsmateriel åtminstone kunnat blifva föremål för Kungl. Maj:ts framställning till Riksdagen, och detta så mycket mera som inga delade meningar, vare sig om behovet däraf eller typen i fråga, enligt föreliggande handlingar, synas förefinnas.

Marinförvaltningen har i sin skrifvelse den 30 september 1911 under hänvisning därtill, att förvaltningen upprepade gånger förklarat sig vidhålla sin uttalade åsikt om jagarecertens lämplighet för landets försvar och att ett ökande af antalet dylika fartyg vore af största vikt, anført, att vår flotta nu ägde färdigbyggda sju jagare samt under byggnad en jagare, som afsåges blifva fullbordad i början af år 1912. Enär marinförvaltningen ansåge, att byggandet af jagare icke borde afstanna, och enär efter år 1909 medel icke beviljats för påbörjandet af sådant fartyg, har ämbetsverket hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att för nybyggnad af en jagare af samma typ och med samma bestyckning som de senast byggda, komplett med artilleri, två ammunitionsutredningar samt torpedutredning bevilja ett anslag af 1,300,000 kronor och däraf på extra stat för år 1913 anvisa hälften eller 650,000 kronor.

Härom säger departementschefen: »Lika med marinförvaltningen är jag öfvertygad om jagarecertens lämplighet för vårt försvar. Veterligen har ej heller någon meningsskiljaktighet i detta hänseende kommit till synes».

Genom detta departementschefens medgifvande är fastslaget att mot byggandet af en jagare icke föreligger något skäl af den bärighet, att tvifvel om denna åtgärds lämplighet kan förutsättas. Att departementschefen det oaktadt äfven i denna byggnadsfråga kommit till ett negativt resultat är så mycket anmärkningsvärdare som samma motivering varit bestämmande vid tillstyrkande af byggande af två 2:a klassens undervattensbåtar. (Se härom femte hufvudtiteln sid. 64 och 65.)

Då jag icke kan förutsätta att, efter regeringens uttalande under remissdebatten: »Om, det Gud förbjude, krigslågan skulle tändas, skola vi befinnas ha gjort allt som af oss kräfves», majoriteten i Riksdagen skall, så strax efter mottagande af denna försäkran, genom sitt beslut underlåta att sätta åtminstone detta försvarsmedel — en ytterligare jagare, hvars behöflighet ingen vågat bestrida, hvars cert icke är omtvistad och hvars befintlighet emot en eventuell fiende ingifver mera respekt än dess byggnadskostnads reserverande — till vederbörandes disposition, har denna framställning tillkommit.

Vid sådant förhållande torde det af departementschefen föreslagna beloppet 2,500,000 kr., som äskas på extra stat för år 1913 att för nyanskaffning af krigsfartygsmateriel reserveras, böra i motsvarande mån minskas.

På grund af hvad jag sålunda anført, hemställer jag, att Riksdagen — med godkännande af marinförvaltningens förslag om beviljande af ett anslag af 1,300,000 kronor, hvaraf på extra stat för år 1913 anvisas hälften eller 650,000 kronor i och för nybyggande af en jagare af samma typ och samma bestyckning som de senast byggda, komplett med artilleri, två ammunitionsutredningar samt torpedutredning — ville besluta

att till nyanskaffning af krigsfartygsmateriel bevilja på extra stat för år 1913 ett anslag af 3,500,000 kronor, däraf 1,850,000 kronor torde afsättas för att användas på sätt framdeles må närmare bestämmas.

Stockholm den 26 januari 1912.

Alfr. Fornander.